

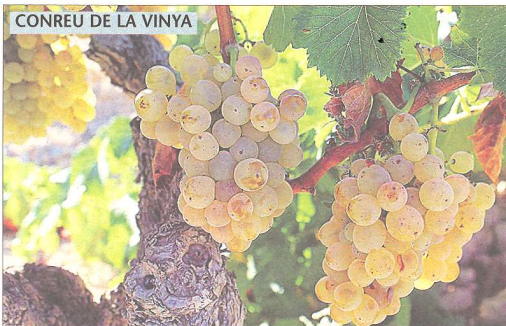
PATRIMONI CULTURAL IMMATERIAL Dos antropòlegs treballen per identificar, documentar i catalogar el patrimoni cultural immaterial de les TE

Des del passat mes d'abril, dos antropòlegs de l'Inventari del Patrimoni Cultural Immaterial de les Terres de l'Ebre (IPCITE) treballen per identificar, documentar i catalogar els diferents elements del patrimoni cultural

immaterial de les Terres de l'Ebre. En aquest temps han catalogat deu elements: el cultiu de la vinya de la Terra Alta, les festes majors de Rasquera, el ball de mantons d'Ulldecona, el joc de la morra de la Ràpita, les curses

tradicionals de Prat de Comte, les birles de les Terres de l'Ebre, l'aurora de la Fatarella, la jota ballada de la Ribera d'Ebre i la Terra Alta, i les coquetes i la cucafera de Tortosa. El seu objectiu: "recollir el patrimoni de tots".

Recollint el patrimoni de

CONREU DE LA VINYA

LES BIRLES

LA JOTA BALLADA

TERRES DE L'EBRE L. Bertomeu

"Recollir i ordenar el patrimoni de tots" és la faena que des del passat mes de març estan fent dos antropòlegs de l'IPCITE, que han treballat per identificar i documentar diferents elements del patrimoni cultural immaterial de les Terres de l'Ebre, un treball vinculat a la declaració de la Reserva de la Biosfera. La UNESCO defineix el patrimoni immaterial com "totes aquelles tradicions o expressions vives heretades dels nostres avantpassats i transmeses de generació en generació". Sota aquesta definició caben tradicions orals, usos socials, rituals, actes festius, coneixements i pràctiques relatives a la naturalesa i l'univers, i sabers i tècniques vinculats a l'artesania tradicional. "Hi ha molta faena a fer", reconeix l'antropòloga Ingrid Bertomeu, ja que el patrimoni cultural immaterial ebrenc és "riquíssim i diversificat", assegura, fruit de la condició de terri-

tori fronterer de les Terres de l'Ebre. Per començar a catalogar els elements del patrimoni immaterial ebrenc, els dos antropòlegs s'han basat en un preinventari elaborat pel comitè científic de l'IPCITE (format per un representant de la direcció general de Cultura Popular i Tradicional, Rafel Folc; una representant de l'Institut Ramon Muntaner, Elena Espuny; i una representant del Museu de les Terres de l'Ebre, M. Carme Queralt, i un cop identificat algun element que pot incloure's a l'inventari, els antropòlegs posen en pràctica la seua metodologia de treball basada en criteris d'etnografia i antropologia, que consisteix en "identificar, documentar i catalogar". A l'hora de documentar-se, més enllà de la bibliografia que en alguns àmbits és molt escassa, Bertomeu reconeix que un dels mètodes més utilitzats és l'observació participant, així com posar-se en contacte amb experts locals del fet en concret. "Si es tracta d'un ele-

LA METODOLOGIA

L'observació participant és una de les tècniques emprades pels antropòlegs

ment clar que es du a terme físicament el mètode que usem és l'observació participant, anem al lloc i, a través d'entrevistes i moltes preguntes, aprofundim al màxim en tota la dimensió cultural de l'esdeveniment". Posem per cas el ball de mantons d'Ulldecona, ja que aquest esdeveniment té molts elements que l'envolten: la música, la gastronomia (coquetes), l'elaboració dels mantons i la importància d'aquest element, que es prepara amb molt temps d'antel·lació i compta "necessàriament" amb la participació d'un ofici a punt de desaparèixer: les broadores. "El ball de

mantons és un element molt clar de la identitat d'Ulldecona", explica l'antropòloga, i és també un exemple de la metodologia transversal de l'inventari. "No és només una base de dades, tots els elements es relacionen entre ells". Així, el ball de mantons d'Ulldecona, que s'ha registrat en la categoria de festa major, es relaciona amb altres elements d'altres categories com ara la jota, les coquetes o la música. "Fem un treball relacionant tots els elements entre ells, aquesta és una de les innovacions de l'inventari de les Terres de l'Ebre", ja que permet interrelacionar i contextualitzar cada element amb d'altres de categories diferents per donar una visió global i en conjunt del projecte de l'inventari. Aquest inventari és el segon que es fa a Catalunya després del Montseny i la seua metodologia ha de servir per a l'elaboració dels inventaris del patrimoni immaterial del Priorat i el Penedès que s'han

de fer pròximament. A més a més, introdueix els tres elements nous, com ara la geolocalització dels elements o el fet que els registres aporten bibliografia seleccionada i documents audiovisuals. La catalogació dels diferents elements s'ha fet en cinc categories diferents en funció del Pla Nacional del Patrimoni Immaterial. A més a més, l'inventari està obert a col·laboracions de tothom que tinga coneixements sobre algun element "perquè pugua col·laborar en la construcció de l'inventari i actualitzar-lo".

L'INVENTARI, COM A ELEMENT DE DESENVOLUPAMENT LOCAL Des de l'IPCITE entenen l'inventari com "un element de desenvolupament local i dinamització social", ja que "recull i ordena el coneixement de tots, el nostre patrimoni immaterial, i això té un retorn a la societat", detalla Bertomeu. En el marc del pla d'aplicabilitats de l'IPCITE, Bertomeu creu